8.10.2015 52/090/2015

Keskushallintoyksikkö

Kehitysjohtaja Kirsti Kuivajärvi

Eduskunnan kunta- ja terveysjaostolle

HALLITUKSEN ESITYS HE 30/2015 VP EDUSKUNNALLE VALTION TALOUSARVIOKSI VUODELLE 2016

Luku 25.40 Rangaistusten täytäntöönpano

Rikosseuraamuslaitoksen tehtävä ja tavoitteet

Vankeusrangaistusten ja yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanossa ja tutkintavankeuden toimeenpanossa huolehditaan täytäntöönpanon varmuudesta, luotettavuudesta ja turvallisuudesta. Rikosseuraamuslaitoksen tavoitteena on parantaa rangaistusta suorittavien edellytyksiä rikoksettomaan elämäntapaan ja vähentää riskiä syyllistyä uusiin rikoksiin. Rikosseuraamuslaitoksen vaikuttavuustavoitteina ovat rangaistusta suorittavien valmentaminen rikoksettomaan elämään ja suunnitelmallinen, asteittainen vapauttaminen. Sisältöjä kehitetään tehostamalla yhteiskunnan normaalipalvelujen käyttöä jatkumoiden turvaamiseksi.

Talousarvioesityksen mukaisesti resursseja kohdennetaan valvontarangaistuksen toimeenpanoon, valvotun koevapauden valmisteluun ja valvontaan sekä vapauttamisvaiheen verkostoyhteistyöhön. Erityistä huomiota kiinnitetään verkostoitumiseen yhteiskunnan palvelujärjestelmän ja sidosryhmien kanssa, jotta rangaistusta suorittavien palvelu- ja hoitojatkumot turvattaisiin vapauttamisvaiheessa. Uusi, 1.4.2015 voimaantullut sosiaalihuoltolaki antaa hyvät lähtökohdat viranomaisten väliselle yhteistyölle ja tuen tarpeen arvioinnille. Laki antaa myös Rikosseuraamuslaitokselle velvoitteita ja uusia tehtäviä. Yhteistyön kehittymisen riskinä on, että julkisen talouden vaikea tilanne näkyy kuntataloudessa sekä kolmannen sektorin toiminnassa.

Hallitusohjelmassa mainittu ammatillisen koulutuksen uudistus vaikuttaa heikon koulutustaustan omaaville rikosseuraamusasiakkaille järjestettävien koulutuspalvelujen organisointiin ja saatavuuteen. Hallitusohjelman toimeenpanoon liittyy myös pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämisohjelma, johon Rikosseuraamuslaitos osallistuu. Edellä mainituilla hallitusohjelman toimilla voidaan merkittävästi edistää vankien ja yhdyskuntaseuraamusasiakkaiden elämänhallintaa ja integroitumista yhteiskuntaan. Vankien terveydenhuollon siirtäminen Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnon alalle, Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisuuteen vuoden 2016 alusta lukien on Rikosseuraamuslaitoksen mielestä myönteinen asia, jolla varmistetaan vankien terveyspalveluiden kehittäminen ja palveluiden integroituminen yleiseen terveydenhoitojärjestelmään ja hoitojatkumoiden saatavuus.

Osoite
Lintulahdenkuja 4
00530 Helsinki

Puhelin
029 56 88500

Faksi
029 56 65440

Sähköpostiosoite
kirjaamo.rise@om.fi

Www-osoite
rikosseuraamus.fi

vankilatuote.fi

Rikosseuraamuslaitoksen määrärahatilanne

Rikosseuraamuslaitoksen taloutta on sopeutettu vuodesta 2005 alkaen ja suurin osa säästöistä on jouduttu tekemään henkilötyövuosia vähentämällä. Vuosina 2005-2011 tuottavuusohjelman mukaisesti vähennettiin 309 henkilötyövuotta. Näin suuren henkilöstömäärän vähentäminen ei olisi ollut mahdollista ilman Konnunsuon vankilan lakkauttamisia ja Pelson vankilan paikkamäärän tuntuvaa alentamista. Haminan vankila lakkautettiin 1.1.2013 lukien. Vuosille 2012-2016 laadittu sopeuttamissuunnitelma edellyttää 197 htv:n vähentämistä, josta on vuoden 2015 loppuun mennessä toteutettu noin 185 htv:n vähennys. Tuottavuusohjelman ja sopeuttamissuunnitelman mukainen henkilöstövähennys on yhteensä 506 htv, mikä vastaa 16 % Rikosseuraamuslaitoksen henkilöstöstä.

Sisäisen turvallisuuden ja oikeudenhoidon resurssitarpeita selvittäneen parlamentaarisen työryhmän esityksen mukainen päätös palauttaa sisäisen turvallisuuden ja oikeudenhoidon kokonaisuudelle kevään 2014 kehyspäätöksessä leikatut määrärahat turvaa sen, että Rikosseuraamuslaitos pystyy säilyttämään toiminnan tasonsa vielä vuoden 2016 ajan lähes tämän vuoden tasolla.

Jatkuvat henkilöstövähennykset ovat heikentäneet Rikosseuraamuslaitoksen mahdollisuuksia järjestää uusintarikollisuuden riskin vähentämiseen tähtäävää kuntouttavaa toimintaa ja huolehtia vankilaturvallisuudesta. Vankien toimintamahdollisuuksien vähentäminen heikentää heidän edellytyksiään kiinnittyä normaaliyhteiskuntaan. Vankeuslakiin kirjattua oikeutta osallistua sellin ulkopuoliseen toimintaan ei kyetä Rikosseuraamuslaitoksessa toteuttamaan lain edellyttämällä tavalla resurssipuutteiden vuoksi. Tähän epäkohtaan on Euroopan neuvoston kidutuksen vastainen komitea (CPT 2015:08) ja eduskunnan apulaisoikeusasiamies (AOA 1901/2/11) tarkastuksissaan kiinnittänyt huomiota. Henkilöstömäärän vähentämisen vuoksi Rikosseuraamuslaitokselle asetetut toiminnalliset tavoitteet, henkilöstömäärä ja toimitilaverkosto eivät ole tasapainossa. Henkilöstö ei riitä olemassa oleviin toimitilarakenteisiin.

Rikosseuraamuslaitoksen toimintaedellytykset heikkenevät suunnittelukauden aikana merkittävästi. Kehyspäätös edellyttää lisäsopeuttamistoimenpiteitä. Rikosseuraamuslaitokseen kohdistuu säästöjä ja menopaineita vuosina 2016-2019 noin 8-10 milj. euroa. Näin suuria säästöjä ei ole mahdollista toteuttaa vain henkilöstöä vähentämällä, vaan tarvitaan myös laitoskannassa tehtäviä muutoksia. Toimitilarakenteen uudistamisella voidaan taata riittävä henkilökunta laitoksittain turvaamaan valvontatehtävät ja muu vaikuttava lähityö ts. sellaisten toimintojen jatkuminen, joilla vankeja voidaan kiinnittää takaisin yhteiskuntaan ja vähentää uusintarikollisuutta.

Toimintaedellytystensä turvaamiseksi Rikosseuraamuslaitos on laatinut toimitilavision, jossa esitetään seuraavien vankiloiden /vankilaosastojen lakkauttamista:

- Sulkavan vankila
- Juuan vankila
- Satakunnan vankilan Huittisten osasto
- Laukaan vankila (muutto uusiin tiloihin Jyväskylään ja toiminnan keskittäminen yhdyskuntaseuraamustoimiston kanssa).

Osoite
Lintulahdenkuja 4
00530 Helsinki

Puhelin
029 56 88500

Faksi
029 56 65440

Sähköpostiosoite
kirjaamo.rise@om.fi

Www-osoite
rikosseuraamus.fi

vankilatuote.fi

Lisäksi suunnitelmassa ehdotetaan Hämeenlinnan ja Keravan vankiloiden toiminnan supistamista ja sitoutumista niitä koskeviin investointihankkeisiin. Toimitilavision mukaisilla toimenpiteillä on arvioitu saatavan noin 240 henkilötyövuoden säästö, josta osa voitaisiin kohdentaa muiden vankiloiden vaikuttavaa lähityötä tekevän henkilöstön lisäämiseen ja toiminnan turvaamiseen.

Mikäli toimitilavisiota ei toteuteta suunnitelman mukaisesti, Rikosseuraamuslaitos tarvitsee vähintään 2 miljoonan euron tasokorotuksen vuodelle 2017, vähintään 6 miljoonan euron tasokorotuksen vuodelle 2018 ja vähintään 8 miljoonan euron tasokorotuksen vuodelle 2019. Henkilöstön vähentäminen ilman toimitilarakenteeseen tehtäviä uudistuksia vaarantaisi Rikosseuraamuslaitoksen toimintakyvyn, vankien kuntouttavan toiminnan järjestämisen ja vankilaturvallisuuden ylläpitämisen.

Osoite
Lintulahdenkuja 4
00530 Helsinki

Puhelin
029 56 88500

Faksi
029 56 65440

Sähköpostiosoite
kirjaamo.rise@om.fi

Www-osoite
rikosseuraamus.fi

vankilatuote.fi